

În curtea copilăriei

De Veronica Rozenberg

Minunată poză! Sunt vișine sau cireșe?

Aici în Israel nu au existat, timp de ani de zile, nici cireșe și nici fructe de pădure. Și uite că pomi și arbuști cresc chiar în piatră, în unele așezări situate pe podișul Golan. Cresc acolo, deja de multă vreme, și cireși și vișini, ba chiar și arbuști cu mure și cu zmeură. Se poate veni la cules cu familia, într-o zi de primăvară târzie sau început de vară, atunci când este sezonul fructelor. Este o adevărată experiență distractivă și mai ales gustoasă, trăită și de mine cu câțiva ani în urmă. 😊

Casa cu un soclu de marmură neagră, în care m-am născut și am locuit în copilărie, neuitata casă pe str. Sf. Elefterie 16, de la București, avea în față o curte plină cu pomi fructiferi. Fiecărui copac, cât și copiilor care erau în amintirea mea legați de acei copaci, le asociez amintiri din copilărie.

Cireșul care făcea cireșe albe care aveau cam întotdeauna viermișori, din păcate, era

frecventat mai ales înainte de coptul cireșelor, căci atunci mai erau șanse să le poți mânca sănătoase, deși cam verzi. Gutuiul, al cărui flori de un roz diafan și în formă de clopoțel, era legat de silueta lui Ani S, o fată înaltă, cu un an mai mare, care nu vorbea aproape deloc și care locuia în apartamentul de deasupra. Andrish, fratele lui Ani - părinții lor erau evrei timișoreni – era, am aflat cu mulți ani mai târziu, autist, mergea la plimbare cu cele două bunici, ținându-le de mână și zâmbind mereu, dar niciodată nu scotea o vorbă. Noi nu știam ce are Andrish și îl compăttimeam în liniște, mirându-ne poate de tăcerea din spatele zâmbetului cel dulce, fără să știm însă ce înseamnă să compăttimești sau să fii compătimit.

Cireșul era al tuturor, dar mai ales al celor mai sportivi printre noi, cei care puteau să se cațere pe trunchiul său, care avea o bază destul de înaltă pe care o puteai aborda și de pe gardul despărțitor dintre Elefterie 16 și blocul anterior, cel de la numărul 14. Trebuia să te cațări ca pe o funie, adică încolăcindu-ți brațele în jurul trunchiului, până la creanga următoare, ca să pui mâna pe cireșe mai coapte sau pe cele care încă nu apucaseră să se coacă. În acea casă de alături, la numărul 14, locuiau două surori, Mary și Katy Kornis. Astăzi, Mary și părinții ei locuiesc la Bad Homburg, la nord de Frankfurt. I-am vizitat în luna mai 2009, după o despărțire de mai bine de 50 de ani, timp în care nu am avut practic nici o legătură. Geza și Zsuzsi m-au primit cu atât de multă amabilitate și bunăvoință, de necrezut după atât timp scurs de la ultima oară când ne aflaserăm în aceeași vecinătate. Stând împreună la masă, în minunata lor căsuță, amintirile copilăriei mele și ale tinereții lor ne-au inundat pe toți. Fetele se cățarau primele în cireș, uneori pe înserate, fără să fie văzute de nimeni. Katy, ca o pisicuță, ajungea aproape de vârf și scutura crengile, așa încât și ceilalți puteau culege cireșele. Am fost contactată de Katy prin email acum câțiva ani, astfel i-am găsit și pe părinții ei.

În mijlocul curții era un măr cu merișoare care rămâneau verzi, dar care aveau un gust minunat, dulceag-acrișor, iar alături, mai aproape de gutui, un cais, al cărui caise nu apucau niciodată să se coacă. Înspre gardul clădirii numărul 14 era și un corcoduș, parcă și un prun, sau chiar doi. Mărul dădea merișoarele sale mici și verzi, care erau minunate dacă apucam să le gust. Corcodușii și mărul erau feblețea băieților, dar de urcat în măr ne urcam cu toții, cel puțin până la primul nivel. În gutui era cel mai ușor să te urci, căci avea trunchiul despicat de la o înălțime joasă, iar crengile suficient de groase și line, erau ramificate pe măsura posibilităților noastre de a face pași nu prea mari.

Tot în casa de alături locuia și Iulia, o minunată fetiță blondă, cu fața albă rozulie, și pomeții rotunjiți. Venea mereu afară la joacă, cu câte un morcov sau câte un castravete, ne privea pe noi, "băiețoi", care jucam țările cu cuțitul pe care-l înfîgeam în pământul din curtea casei în apropierea gardului și arțarului cu frunze și mâțișori, care atunci nu știa, ca nici noi de altfel, altfel ar fi fost mult mai mândru 😊 că există pe lume o țară ce i-a pus frunza pe steagul său național. Iuliei îi spuneam "iepurele", era un fel de poreclă. Băieții

din curte erau doi, unul era Marian, despre care am scris cu multă vreme în urmă, familia sa a fost lovită de o grenadă în primul atac terorist din vremea modernă, petrecut la Haifa, prin anul 1988.

Iuli e astăzi la New York, Katy la Nice, Any la Sidney, Matei pe undeva prin Elveția, probabil la Geneva, iar Marian locuiește la Ein Hod, satul artiștilor din Israel. Mai era și Rodica, violonista care se află astăzi la Achen, Olanda, am văzut-o și pe ea acum vreo 15 ani, când a vizitat Israelul pentru un master class, în cadrul festivalului de muzică anuală, care se ține la kibuțul Cfar Blum din nordul țării. Rodica era foarte studiosă și nu prea cobora la joacă cu copiii. Și mai exista și o vecină de-a ei, Veronica Biro, căreia i se zicea Veronica mare. Eu eram Veronica mică. Nu știu unde se află astăzi Veronica cea mare, dar nu ar fi exclus să trăiască și ea în Israel.

În școala primară, am folosit un caietel cu coperte de catifea, primit cadou de la Veronica Mare, carnetel pe care îl port și acum cu mine. Pe prima lui pagină este scrisă o dedicație: "Dau acest caiet în amintire lui Veronica Mică de la Veronica Mare". În acest carnetel, colegii mei de clasă de la școala primară, școala de cartier cu numărul 150, mi-au scris amintiri, mici poezioare, prin clasele a IV-a și a V-a, după care m-am mutat din cartier, iar în urma acestei mutări, m-am mutat și de la școală. Se obișnuia pe vremea aceea, chiar la vârsta de 9-10 ani, să scrii prietenilor sau chiar colegilor de clasă, unele amintiri. De altfel, în caietelul de amintiri au notat și unii profesori, la rugămintea mea de-atunci, câteva cuvinte. Le păstrez și acum, de exemplu acele câteva rânduri scrise de minunata mea profesoară de română de atunci, Ștefănia Golopenția, despre care voi fi aflat, cu atâtea decenii mai târziu, că era soția lui Anton Golopenția, marele sociolog român, ce fusese luat de pe stradă și arestat în legătură cu procesul Pătrășcanu. Anton Golopenția s-a prăpădit în închisoare în timpul anilor grei de teroare și anchetă dinaintea procesului.

În anul 2002, la CNSAS (Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității), am aflat de Sanda, fiica lor (țineam bine minte numele Sandei, de care mama ei, profesoara de atunci, ne amintea pe ici, pe colo), și care astăzi este profesor universitar de litere și etnografie la Univesitatea Brown din Providence, o scriitoare de mare talent, care în ultimii ani a publicat nu numai lucrări de beletristică, dar și numeroase amintiri, documente și memorii ale tatălui său. Ne-am cunoscut la București, după ce i-am trimis prin e-mail foaia cu dedicația mamei către mine.

Au și micile amintiri un rol punctual în istoria noastră personală. Citind povestiri scrise de Sanda Golopenția, am re trăit senzații din copilărie, ca de exemplu aceea de a simți sub pantofi pietricelele prundișului din părculețul aflat în fața operei. Nu era o senzație gustativă, ca cea a fructelor din curtea copilăriei, și nu era vorba nici de olfacția evocatoare a madeleinei proustiene, sau nici măcar de cea pe care mi-o amintesc, din timpul plimbărilor prin Grădina Botanică, pe când treceam lângă boschetele mirositoare

din jurul serei. Senzația călcatului pe acele pietricele era mai curând una mecanică, poate chiar auditivă, a unui zgândărit mișcător, simțit ca un fior în trecere de la talpa sandalelor către ureche.

Astăzi nu mai există nici pământul în care creșteau pomii din curtea copilăriei mele și nici pietricelele din parcul din fața clădirii Operei de la București. Curtea din Sf. Elefterie este betonată, servind ca loc de parcare pentru mașinile locuitorilor din bloc, ca de altfel și aleile părculețului din fața Operei, unde modernitatea a înlocuit pietricelele cu beton. Desigur că nu mai există nici copacii și nici fructele copacilor, doar amintirile au mai rămas, și ele atât de subiective.

Copiii erau fructele de atunci și fructele aveau fiecare câte o poveste, povestea copilăriei noastre.

Veronica Rozenberg, 7/07/2010, revizuită la 13/02/2017